ЗАДАННІ ПА ФАРМІРАВАННІ ЧЫТАЦКАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

Троцкая Таццяна Андрэеўна

Анатацыя. У публікацыі прадстаўлены прыклады заданняў па фарміраванні чытацкай пісьменнасці для вучняў VIII класаў.

У спісе здольнасцей XXI стагоддзя чытацкая пісьменнасць займае першае месца. Па матэрыялах Міжнароднай праграмы па ацэнцы адукацыйных дасягненняў навучэнцаў (PISA), чытацкая пісьменнасць – гэта «здольнасць чалавека разумець і выкарыстоўваць пісьмовыя тэксты, разважаць пра іх і займацца чытаннем для таго, каб дасягнуць сваіх мэт, пашырыць свае веды і магчымасці, удзельнічаць у сацыяльным жыцці» [3].

Дадзеная распрацоўка накіравана на фарміраванне ў навучэнцаў навыкаў і ўменняў, якія характарызуюць чытацкую пісьменнасць.

Заданне. Прачытайце тэкст, выканайце заданні да яго.

Калегіум езуітаў у Оршы

Манахі-езуіты, якія насялялі тэрыторыю Оршы ў 1610 годзе, атрымалі ад караля Жыгімонта III у падарунак будынак. У ім калісьці збіраліся для правядзення сеймаў. Манахі ж утварылі навучальную ўстанову – калегіум езуітаў. У тыя часы атрымаць адукацыю ў ім мог кожны жадаючы незалежна ад свайго матэрыяльнага дастатку.

Імкненне да ведаў заахвочвалася і падмацоўвалася тым, што ствараліся ўсе ўмовы для навучання. Так, на тэрыторыі калегіума была створана першая аптэка ў Оршы і разбіты самы сапраўдны сад з лекавымі раслінамі. Дарэчы, сад быў таксама першым і адзіным у горадзе. Прыцягваў як саміх навучэнцаў, так і жыхароў горада цудоўны тэатр. Вядома, што на тэрыторыі калегіума знаходзіліся бібліятэка, а таксама касцёл у гонар Святога Архангела Міхаіла. Усе вучні маглі наведваць музычную школу, спяваць у хоры. Але асноўная стаўка ў калегіуме езуітаў рабілася на вывучэнне лацінскай мовы. Яе веданне лічыліся прыкметай адукаванасці.

На жаль, перыяд росквіту калегіума ў Оршы быў зусім нядоўгім. У 1820 годзе дзейнасць Ордэна езуітаў была забаронена, і будынак перайшоў пад уладу вайсковага ведамства. Былы калегіум ператварыўся ў турму, якая размясцілася тут на некалькі дзесяцігоддзяў. Аж да 1989 года там знаходзіліся зняволеныя.

Свае правы дыктуе новая эпоха, якая і стала пераломнай для будынка калегіума езуітаў у Оршы. Шмат было зроблена, каб аднавіць першапачатковы выгляд гэтай навучальнай установы. Вядома, усё гэта адбылося дзякуючы навукоўцам, даследчыкам і неабыякавым да гісторыі людзям.

Будынак калегіума быў канчаткова адноўлены ў 2014 годзе. У аснове рэканструкцыі ляжалі звесткі з існуючых дакументаў і археалагічных знаходак. Цяпер тут размяшчаецца мастацкая галерэя, дзіцячая бібліятэка і выставачная зала. Непадалёк, у будынку былой музычнай школы, знаходзіцца Дом рамёстваў.

Разгарніце любы даведнік па Беларусі і паглядзіце на шматлікія фотаздымкі. Вы ўбачыце, што ў Оршы першай славутасцю з'яўляецца адноўлены будынак калегіума. Ён стаў сапраўдным тварам горада, і менавіта па ім цяпер можна пазнаць саму Оршу. Многія турысты выяўляюць шчырую цікавасць да гісторыі яго ўзнікнення і мінулага, якое назаўжды застанецца ў памяці пакаленняў. (Паводле матэрыялаў сайта www.vetliva.by).

1. Што такое «калегіум»? Выберыце правільны варыянт адказу.

А. Месца, дзе ў старажытнасці стаяў горад, паселішча.

Б. Вялікі будынак, які вылучаецца сваёй архітэктурай.

В. Навучальная ўстанова ў XVI-XIX стст.

Д. Гаспадарка памешчыка (жылыя і гаспадарчыя будынкі, прадпрыемствы) разам з зямельнымі ўгоддзямі.

2. Прачытайце сцвярджэнні. Вызначыцеся, згодны са сцвярджэннямі ці не. Выберыце варыянт адказу.

1. Купцы ўтварылі навучальную ўстанову – калегіум езуітаў.	А. Так	Б. Не
2. Атрымаць адукацыю ў калегіуме ў тыя часы маглі толькі людзі з матэрыяльным дастаткам.	А. Так	Б. Не
3. Асноўная стаўка ў калегіуме езуітаў рабілася на вывучэнне лацінскай мовы.	А. Так	Б. Не
4. Былы калегіум ператварыўся ў школу, якая размясцілася тут на некалькі дзесяцігоддзяў.	А. Так	Б. Не
5. Цяпер у будынку размяшчаецца мастацкая галерэя, дзіцячая бібліятэка і выставачная зала.	А. Так	Б. Не
6. У Оршы першай славутасцю з'яўляецца адноўлены будынак калегіума.	А. Так	Б. Не

3. Як вы лічыце, на якім фотаздымку адлюстраваны будынак калегіума. Выберыце правільны варыянт.

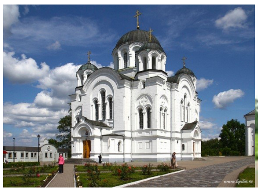
1

2

3

4. Устанавіце адпаведасць паміж датай і падзеяй.

1. 1610	А. Завяршылася рэканструкцыя калегіума.

2. 1820	Б. Менавіта па калегіуму цяпер можна пазнаць саму Оршу.
3. 2014	В. Дзейнасць Ордэна езуітаў была забаронена, і будынак перайшоў пад уладу вайсковага ведамства.
4. Наш час	Г. Манахі-езуіты атрымалі ад караля Жыгімонта III у падарунак будынак.

5. Азнаёмцеся са спісам пабудоў і вызначыце тыя, якія знаходзіліся на тэрыторыі калегіума ў XVII стагоддзі.

1. Аптэка.
2. Друкарня.
3. Бібліятэка.
4. Музычная школа.
5. Выставачная зала.
6. Тэатр.

6. Для кожнага слова знайдзіце адно вернае тлумачэнне.

Слова	Тлумачэнне
1. Езуіт 2. Касцёл	А. Член рэлігійнай абшчыны, які жыве ў манастыры і вядзе аскетычны спосаб жыцця. Б. Твор мастацтва, намаляваны на сцяне будынка. В. Член манаска-каталіцкага ордэна, заснаванага для барацьбы з рэфармацыяй і абароны папства. Г. Каталіцкі храм. Д. Музей для выставы мастацкіх твораў.

7. Аднавіце правільную паслядоўнасць пералічаных пунктаў, каб атрымаўся план да тэксту.

1. Рэканструкцыя будынка.
2. Новая эпоха.
3. Падарунак ад караля.
4. Першая славутасць у Оршы.
5. Лацінская мова — прыкмета адукаванасці.
6. Цяжкі перыяд.

8. Якімі электроннымі рэсурсамі вы будзеце карыстацца, калі захочаце больш даведацца пра калегіум у Оршы?

1. Архітэктура і выяўленчае мастацтва Беларусі ў XIII-XV ст.ст. [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: https://belhistory.com/architecture-art-13-15.html
2. Архітэктура і выяўленчае мастацтва Беларусі ў XVI-XVII ст.ст. [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: https://belhistory.com/architecture-art-16-17.html
3. Аршанскі езуіцкі калегіум [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: https://be.advisor.travel/poi/Arshanski-ezuicki-kalegium-23273

9. Як вы лічыце, чаму многія турысты цікавяцца гісторыяй узнікнення ў Оршы езуіцкага калегіума? Запішыце дзве прычыны.

____

____

Спіс літаратуры

1. Баханькоў, А.Я. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: для сярэд. школы / А.Я. Баханькоў, І.М. Гайдукевіч, П.П. Шуба. — Мінск : Нар. асвета, 1996. — 415 с.
2. Булыка, А.М. Слоўнік іншамоўных слоў / А.М. Булыка. — Мінск: Нар. асвета, 1993. — 398 с.
3. PISA-2018 в Республике Беларусь. Читательская грамотность [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://www.adu.by/images/2021/05/Kn2-PISA-2018-chitatel-gramotnost.pdf. — Дата доступа: 15.05.2022.
4. VETLIVA: сервис анлайн-бранiравання і аплаты, а таксама каталог турыстычных паслуг Беларусі [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: https://vetliva.by/belarus/what-to-see/kollegium-iezuitov-v-orshe/ — Дата доступу: 15.05.2022.

Дата поступления в редакцию: 14.10.2022

Адказы:

1	2	3	4	5	6	7	8
В	1 — Б; 2 — Б; 3 — А; 4 — Б; 5 — А; 6 — А	3	1 — Г; 2 — В; 3 — А; 4 — Б	1, 3, 4, 6	1 — В; 2 — Г	3, 5, 6, 2, 1, 4	2, 3